

ਅਰਨੈਸਟ ਟਰੰਪ : ਬੀਮਾਰ ਮਾਨਸਿਕਤਾ

ਡਾ: ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਹਾਲਾਤ ਨੇ ਅਰਨੈਸਟ ਟਰੰਪ ਨਾਂ ਦੇ ਜਰਮਨ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਅਦੁੱਤੀ ਅਵਸਰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਸੀ। ਪਰੰਤੂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਬੀਮਾਰ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਾ ਉਠਾ ਸਕਿਆ। ਤੁਲਨਾਤਮਿਕ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਇੰਟਰ-ਫੇਥ ਸੰਵਾਦ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਉਹ ਇਕ ਕਾਲਾ ਪੰਨਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਆਉ ਸਮਝੀਏ ਟਰੰਪ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਦਉਪਯੋਗ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉਹ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। 1839 ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1849 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਉਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰਾਜ ਭਾਗ ਗਵਾ ਚੁੱਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬੇਚੈਨੀ ਤੇ ਬਗ਼ਾਵਤ ਭਰੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ, ਬਦਲਣ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਢਾਲਣ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਅਨਿਕ ਦਿਸ਼ਾਵੀ ਯਤਨ ਕੀਤੇ। ਪਾੜੇ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੋ, ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਵਖਰੇਵੇਂ, ਈਸਾਈਅਤ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਵਿਰਸੇ ਪ੍ਰਤਿ ਸ਼ੰਕਾ ਤੇ ਅਸ਼ਰਧਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ, ਸਿੱਖ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੀ ਬਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਇਕ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਉੱਦਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਆਰ. ਐਨ. ਕਸਟ ਨੂੰ 1867 ਵਿਚ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਸੁੱਝਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਉੱਪਰ ਬਿਹਤਰ ਹਕੂਮਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਵਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਡਾਨਲਡ ਐਫ ਮੈਕਲੋਡ ਉਸ ਦਾ ਅਫ਼ਸਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਪਸੰਦ ਆਈ। ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਧੀਰਮੱਲੀਏ ਸੋਢੀ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰੀ ਬੀੜ ਦਾ ਉਤਾਰਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਉਤਾਰਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ। ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 'ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਚੀਫ਼ਜ਼' (1865) ਅਤੇ 'ਦੀ ਰਾਜਾਜ਼ ਆਫ਼ ਪੰਜਾਬ'

(1870) ਦਾ ਲੇਖਕ ਐਲ. ਐਚ. ਗਰਿਫਿਥ, ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਬੀੜ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਾਸ 1830 ਵਿਚ ਲਿਜਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੀ ਨਹੀਂ, 'ਉਮਦਾਤ-ਉਤ-ਤਵਾਰੀਖ਼' ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਜੂਨ 1839 ਵਿਚ ਇਹ ਬੀੜ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੇ ਲਾਹੌਰ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਸੀ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ 26 ਜੂਨ 1839 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਬੀੜ ਅੱਗੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੋਂ ਇਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਆ ਗਈ। ਡਬਲਿਊ ਐਚ ਮੈਕਲੋਡ 1849 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਬੀੜ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡਾਨਲਡ ਐਫ ਮੈਕਲੋਡ 1859 ਵਿਚ ਇਹੀ ਬੀੜ ਮੁੜ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

1860 ਵਿਚ ਕੋਹਿਨੂਰ ਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਲਾਲਾ ਹਰਸੁਖ ਰਾਏ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਦੋ ਮੈਕਲੋਡਾਂ ਦੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਤੇ ਡਬਲਿਊ ਐਚ. ਮੈਕਲੋਡ ਦੇ ਨਿਕਟ ਅਤੀਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਤਾ ਉੱਤੇ ਹਾਲੇ ਮੈਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕੂਟਨੀਤੀ ਦੀ ਕੜੀ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਮਣਕੇ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਹਰਸੁਖ ਰਾਏ ਨੂੰ 1849 ਵਿਚ ਸਿਕੰਦਰਾਬਾਦ ਤੋਂ ਉਠਾ ਕੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹੀ ਸਨ।

...ਖੈਰ ਗੱਲ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਨੁਵਾਦ ਤੇ ਉਸ ਪਿੱਛੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਕੂਟਨੀਤਕ ਸੋਚ ਦੀ। ਇਸ ਸੋਚ ਅਧੀਨ ਹੀ ਇਹ ਕਾਰਜ ਅਰਨੈਸਟ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਨਵੰਬਰ 1849 ਵਿਚ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਇੰਡੀਆ ਆਫਿਸ ਲੰਡਨ ਨੇ। ਜਦੋਂ ਉਦੇਸ਼ ਕੂਟਨੀਤਕ ਹੋਣ ਤਾਂ ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ, ਸ਼ਰਧਾ, ਸਿਦਕ ਜਾਂ ਮਿਹਨਤ ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੂਟਨੀਤਕ ਪੱਛਮੀ ਪਹੁੰਚ ਪੈਸੇ ਤੇ ਪਦਾਰਥ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਨਹੀਂ ਤੁਰਦੀ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਕਰਤਾਰਪੁਰੀ ਬੀੜ ਤੋਂ। ਛੇ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਕੋਲ ਦੋ ਉਤਾਰੇ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਦੇ ਆ

ਗਏ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰੀ ਬੀੜ ਤੇ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਤਰ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਤੇ ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਵੀ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ। 12 ਫਰਵਰੀ 1870 ਤੋਂ 5 ਅਕਤੂਬਰ 1870 ਤੱਕ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਪੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸੇ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉਹ ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਭਾਗ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਮੰਨੀ ਬੈਠਾ ਹੈ।

ਪਦਾਰਥਕ ਲਾਭ ਹਿੱਤ ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਹ ਕੰਮ ਹੱਥ ਵਿਚ ਤਾਂ ਲੈ ਲਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕੰਮ ਬਹੁਤਾ ਹੈ ਤੇ ਔਖਾ ਵੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਆ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇਹ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚੀ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਤਨਖਾਹ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਤਨਖਾਹ ਵਧੀ ਤੇ ਉਹ ਦਸੰਬਰ 1870 ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। 1871 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਬਹੁਤਾ ਕੰਮ ਸਿੱਖ ਮੁਨਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮੁਨਸ਼ੀ ਮੇਰੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੇ ਨਹੀਂ। ਕੰਮ ਤੋਂ ਪਿੱਛਾ ਛੁਡਾਣ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਖਰਾਬ ਸਿਹਤ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਲਾਇਆ ਤੇ ਅਪ੍ਰੈਲ 1872 ਵਿਚ ਲੰਡਨ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਛੱਡ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਕੇਵਲ ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੀ ਕਰਾਂਗਾ। ਕਮਾਲ ਇਹ ਕਿ ਕੰਮ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅੱਧਾ ਕਰ ਲਿਆ ਪਰ ਤਨਖਾਹ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਾਧੇ ਤੇ ਹੋਰ ਸਮੇਂ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 1872 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਐਲ. ਐਚ. ਗਰਿਫਿਥ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਓਰੀਐਂਟਲ, ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸੋਢੇ-ਬਾਜ਼ੀਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਟਰੰਪ ਫਰਵਰੀ 1872 ਵਿਚ ਅਚਾਨਕ ਭਾਰਤ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਟਰੰਪ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ

ਲਾਲਚੀ ਸੁਭਾਅ, ਗਲਤ ਵਿਧੀ ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਖਰਾਬ ਸਿਹਤ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਰਨ ਨਹੀਂ ਸਨ ਦੇ ਰਹੇ। ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਕਸਟ ਤੇ ਮੈਕਲੋਡ ਵਰਗੇ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਭਰਾ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੰਮ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਹੀ ਸਿੱਖ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਧਰਮ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਅਧਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿੰਦ ਕੇ ਟਰੰਪ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਾ ਬੇੜਾ ਗਰਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਡਾ ਕਿਹਾ, ਟਰੰਪ ਨੇ ਸਾਧਨ ਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਉਲਝਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਇਹ ਨਿਰਣੇ ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਕਰਸ਼ ਵਜੋਂ ਉਭਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ, ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਉਚਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਕਸਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਟਰੰਪ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮੂਲ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰੇ।

ਅਰਨੈਸਟ ਟਰੰਪ ਦੀ ਮੂਲ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਵੰਬਰ 1869 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਉਸ ਨੇ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੀ ਤੇ ਲੋੜ ਪੈਣ ਉੱਤੇ ਆਖਰੀ ਚੌਥੇ ਸਾਲ ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਯੂਰਪ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸੌ ਪੈਂਡ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੰਜ ਸੌ ਪੈਂਡ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਤਨਖਾਹ ਮਿਲਣੀ ਸੀ। ਮਈ 1870 ਵਿਚ ਟਰੰਪ ਨੇ ਲੰਡਨ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦੇ

ਅੱਖੇ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ। ਉਸਨੇ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਬਦਲਵਾਈਆਂ। ਜੁਲਾਈ 1870 ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਭਾਰਤ ਜਾਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ। ਤਨਖਾਹ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ 300 ਪੈਂਡ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲ 400 ਪੈਂਡ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਲੈਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈ ਲਈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਦੋ ਸਿੱਖ ਮੁਨਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵੀ ਲੈ ਲਈ। ਅਪ੍ਰੈਲ 1871 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਦੱਸਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੀ ਪੁਰਾਣੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਹੀ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕੰਮ ਦੋ ਸਾਲ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁੱਲ ਨਹੀਂ ਮੁੱਕਣਾ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਕੇਵਲ ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ। ਸਤੰਬਰ 1871 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਤਨਖਾਹ ਮੁੜ ਚਾਰ ਸੌ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸੌ ਪੈਂਡ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਸ਼ਿਮਲੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਦੋ ਸੌ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਵਾਧੂ ਮੰਗੇ। ਉਸ ਨੇ ਅੱਖੇ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦੇ ਕੇ ਕੰਮ ਵਿਚੋਂ ਛੱਡ ਕੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਪਰਤਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਕਤ ਸਭ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਵਾ ਕੇ ਵੀ ਉਹ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਦਸੰਬਰ 1871 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਨੁਵਾਦ ਲਈ 1 ਸਾਲ ਇੱਥੇ ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਢਾਈ ਸਾਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਲਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ 3 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਉਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਮੰਗ

ਸੀ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸੱਤ ਸੌ ਪੈਂਡ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਰੱਖੀ। ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਵਾ ਕੇ ਵੀ ਉਹ ਔਖਾ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਜਨਵਰੀ 1873 ਵਿਚ ਟਰੰਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਵਾਦ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਲੰਡਨ ਭੇਜੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਦੇ ਪੰਜ ਛੇ ਸੌ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਿਰਤਾਂਤ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਬੱਧਾ ਚੱਟੀ ਭਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ ਟਰੰਪ ਦੀ, ਅਤੇ ਨਾਂਗਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸੀ ਉਸਦੀ। ਟਰੰਪ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਦੌਰਾਨ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਵਿਆਖਿਆ ਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਲੰਡਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾਸੀ ਬਹਿਸ ਤੇ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਹੋਈ। ਅਖੀਰ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਨਹਾਤੇ, ਓਨਾ ਹੀ ਪੁੰਨ। ਹੋਰ ਅਨੁਵਾਦ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਟਰੰਪ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਨਾ ਪੈਸੇ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉਠਿਆ ਤੇ ਨਾ ਚਰਚ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤਿਬੱਧਤਾ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥ, ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੇ ਗਿਆਨੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਉਸਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਕਾਰਾਤਮਿਕ ਰਹੀ।

(ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰ 'ਸੀਸ ਗੰਜ' 'ਚੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ)